

Literature:

1. Brown A. Approaching to Pronunciation Teaching / A. Brown. – L. : Modern English Publications in association with The British Council, 1995.
2. Handford S. Fables of Aesop / S. Handford. – L. : Penguin books, 1964.
3. Калита А.А. Посібник для самостійної роботи з практичної фонетики англійської мови (I курс) / А. А. Калита, Л. І. Тараненко, А. В. Свіщевська. – К. : Видавничий центр КНЛУ, 2004. – 72 с.
4. Калита А. А. Посібник для самостійної роботи з англійської мови (I курс) (англ. мовою) / The Self-Study Guide in English (1st year) / А. А. Калита, Л. І. Тараненко. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2011. – 80 с.

УДК 811.111.378147.016.

Т. П. Бесараб,

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків

ПЕРЕВАГИ КОМУНІКАТИВНОГО ПІДХОДУ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВНЗ

Стаття присвячена демонстрації переваг комунікативного методу, який застосовується при вивченні іноземних мов у ВИШах над традиційними методами вивчення мови. Мета комунікативного підходу – спілкування в соціальних структурах або формування комунікативної компетенції, яка включає і граматику, і соціолінгвістику, і професійну компетентність. Саме комунікативний метод спрямований на створення необхідних умов для навчальної та професійної діяльності студентів. Основними перевагами комунікативного методу навчання є органічне поєднання свідомих і підсвідомих компонентів у процесі навчання іноземної мови, тобто засвоєння правил іношомовних моделей відбувається одночасно з оволодінням їх комунікативно-мовленнєвою функцією. Суть комунікативного навчання полягає в активному використанні методологічних підходів, які б сприяли перетворенню самого процесу навчання в процес активного спілкування. Важливість комунікативного підходу при навчанні студентів полягає у тому, що від розвитку навичок іношомовного спілкування залежить не тільки результативність засвоєння учбової дисципліни, а й динаміка інтеграції в іношомовне соціальне середовище, адаптація у ньому, подолання різноманітних труднощів – емоційних, труднощів із зрозуміння сенсу матеріалу, спілкуванні тощо.

Ключові слова: комунікація, комунікативний метод, соціальна структура суспільства, традиційні методики навчання.

BENEFITS OF COMMUNICATIVE METHOD WHILE LEARNING FOREIGN LANGUAGES IN UNIVERSITIES

The article is devoted to demonstrating the benefits of communicative method used in the study of foreign languages in high schools over traditional methods of learning. The purpose of the communicative approach is communication in social structures, which includes grammar and professional competence. Communicative method aims to create the necessary conditions for training and professional activities of students. The main advantages of communicative teaching method are the organic combination of conscious and unconscious components in the process of learning a foreign language. The rules of foreign models occur simultaneously with the mastery of communicative speech function. Implementation of the communicative approach in the learning process of a foreign language means that the formation of foreign language skills happens through the implementation of foreign language students. The essence of communicative teaching is the active usage of methodological approaches that have contributed to making the process of learning by active communication. The importance of communicative approach in teaching students does not only impact the assimilation of educational discipline, but also the dynamics of integration in the foreign language social environment, adapting to it, overcoming various difficulties – emotional, difficulties in understanding the material. Communicative competence is a student's ability to assess the situation, given topic, task and communicative settings.

Keywords: communication, communicative method, social structure, traditional teaching methods.

ПРЕИМУЩЕСТВА КОМУНІКАТИВНОГО ПОДХОДА ПРИ ИЗУЧЕНИИ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ В ВУЗАХ

Статья посвящена демонстрации преимуществ коммуникативного метода, который применяется при изучении иностранных языков в вузах над традиционными методами изучения языка. Цель коммуникативного подхода – общение в социальных структурах или формирование коммуникативной компетенции, которая включает и грамматику, и социолингвистичную и профессиональную компетентность. Именно коммуникативный метод направлен на создание необходимых условий для учебной и профессиональной деятельности студентов. Основными преимуществами коммуникативного метода обучения является органическое сочетание сознательных и подсознательных компонентов в процессе обучения иностранному языку, то есть усвоение правил грамматики происходит одновременно с овладением их коммуникативно-речевой функцией. Суть коммуникативного обучения состоит в активном использовании методологических подходов, которые бы способствовали превращению самого процесса обучения в процесс активного общения. Важность коммуникативного подхода при обучении студентов заключается в том, что от развития навыков иноязычного общения зависит не только результативность усвоения учебной дисциплины, но и динамика интеграции в иноязычную социальную среду, адаптация в ней, преодоление различных трудностей – эмоциональных, трудностей понимания смысла материала, общения.

Ключевые слова: коммуникация, коммуникативный метод, социальная структура общества, традиционные методики обучения

Кожна культура має свою систему мови, за допомогою якої її носії спілкуються один з іншим. Мова – це система звукових знаків, яка виникла стихійно в людському суспільстві, яка постійно розвивається та слугує для цілей комунікації та може виразити усю сукупність знань та уявлень людини про світ.

Актуальність даного дослідження зумовлена необхідністю процесу удосконалення навчання іноземних мов, висвітлення нових досягнень в комунікативній лінгвістиці.

Мета цієї статті полягає у демонстрації переваг комунікативного методу, який застосовується при вивченні іноземних мов у ВИШах над традиційними методами вивчення мови.

Комунікація – це складний та багаторівневий процес, який може виступати в один і той же час і як процес взаємодії індивідів, і як інформаційний процес, і як відношення людей один до іншого, і як процес їх взаємовпливу друг на друга, і як процес взаємного розуміння [2, с. 328–349]. Саме розвиток комунікативних здібностей людини призводить до формування його комунікативної культури. В свою чергу, комунікативна культура включає у себе наступні компоненти – психологічні особливості людини, особливості міркування та соціальні установки (зацікавленість процесом спілкування, мотивація).

Комунікативний метод вивчення іноземної мови є ефективним у разі проведення як групових, так і індивідуальних занять зі студентами, де, у першому випадку, суб'єктами спілкування є викладач, група, студент, а у другому – викладач та студент.

Так, С. І. Пасов у своїй роботі «Комунікативний метод навчання іншомовному говорінню» зазначає, що «навчати говорінню, при цьому не навчаючи спілкуванню та не створюючи на уроках умов мовленнєвого спілкування, неможна» [3, с. 280–290].

Ефективність володіння іноземними мовами в процесі навчально-професійної діяльності у вузі у значній мірі залежить від психологічної готовності людини засвоїти та використовувати іншу мову, від вміння людини використовувати свої можливості.

Не дивлячись на велику кількість наукових робіт та методичних вказівок з використання комунікативного методу навчання іншомовному говорінню, сучасний етап розвитку суспільства, який характеризується активізацією інтеграційних процесів висуває серйозні вимоги до адаптації та модернізації процесу комунікативного навчання студентів. Проблемам вивчення та подальшого розвитку змісту комунікативного підходу до вивчення іноземних мов присвячено багато вітчизняних та зарубіжних робіт. Викладачам іноземних мов відомі особливості комунікативних підходів, розроблених не тільки в Україні, а й зарубіжними колегами багатьох країн.

Так, деякі викладачі схиляються до думки, що знання повинні добуватися студентами не у готовому вигляді, а за допомогою системи дій, у якій результат попередньої дії стає способом здійснення наступної. Така система забезпечується винесенням на перший план кінцевої загальної мети, яка в умовах навчання створюється постановкою початкової стратегічної задачі. Проблемно-комунікативна ситуація є у даному випадку стратегічним завданням, вирішення якого є можливим після виконання послідовного ряду тактичних задач.

Все більшу популярність набуває інтенсивна методика Г.А. Китайгородської, яка базується на ідеї активізації можливостей групи через активізацію можливостей особистості студента або викладача, та, навпаки, в ігровій діяльності.

На думку Г.А. Китайгородської студент, як суб'єкт учбової діяльності, характеризується рядом специфічних параметрів, які в залежності від контексту навчання можуть виступати або резервами, або бар'єрами у навчанні [1, с. 152–158].

В процесі оволодіння іноземною мовою студенти засвоюють матеріал, який показує функціонування мови в її рідному середовищі, мовну поведінку носіїв мови в різних ситуаціях спілкування та розкриває особливості поведінки, пов'язані з народними традиціями, соціальною структурою суспільства, етнічною належністю. Це здійснюється за допомогою аутентичних матеріалів (оригінальних текстів, аудіозаписів, відеофільмів), які є нормативними з точки зору мовного оформлення та містять лінгвокраїнознавчу інформацію.

Цінність комунікативного підходу полягає у можливості індивідуалізувати цілі та зміст навчання, його методи та засоби. Комунікативний метод, що ґрунтується на комунікативному підході до вивчення мов, увібривши все позитивне, що було в традиційних методах, розвивається з врахуванням сучасних вимог. В ньому поєднуються: використання рідної мови студентів для розкриття значення навчального матеріалу, сприйняття мови в процесі навчання як засобу спілкування, розвиток усного мовлення при вивченні іноземної мови, вивчення граматики в мовних моделях, що сприяють кращому засвоєнню мови.

Комунікативна компетенція – це спроможність студента вибирати й реалізовувати програми мовленнєвої поведінки залежно від здатності студента орієнтуватися в різноманітних ситуаціях, тобто уміння студента оцінювати ситуації, враховуючи тему, завдання, комунікативні установки, що виникають в учасників до й під час бесіди. Науковці, які досліджували і розвивали комунікативний метод у процесі вивчення іноземних мов, виділяють такі основні його принципи: принцип мовленнєвої спрямованості, особистої індивідуалізації, ситуативності, новизни, функціональності [4, с. 47–65].

Про спрямованість комунікативних умінь свідчить здатність студентів самостійно моделювати мовні одиниці, аналізувати тексти різних типів мовлення, вести діалог в різних ситуаціях, правильно використовувати лексику тощо. На основному етапі роботи з удосконалення комунікативних умінь є доцільними комунікативно зорієнтовані завдання, а саме комунікативний тренінг. Викладач ставить завдання або ситуативну задачу, яку студенти повинні виконувати. Наприклад, переконати клієнта скористуватись послугами саме їх фірми або змоделювати будь-яку телефонну розмову. Застосування таких видів діяльності сприяє вдосконаленню комунікативно-мовленнєвих умінь студентів. У період навчання студенти повинні систематично працювати над удосконаленням власного мовлення, ознайомлюватися з різними засобами впливу на партнера комунікації, удосконалювати практичні засвоєні уміння й навички.

Основними перевагами комунікативного методу навчання є органічне поєднання свідомих і підсвідомих компонентів у процесі навчання іноземної мови, тобто засвоєння правил іншомовних моделей відбувається одночасно з оволодінням їх комунікативно-мовленнєвою функцією. Реалізація комунікативного підходу у навчальному процесі з іноземної мови означає, що формування іншомовних мовленнєвих навичок і вмінь відбувається шляхом і завдяки здійсненню студентами іншомовної мовленнєвої діяльності. Тобто оволодіння засобами спілкування, аудіювання, читання та письма здійснюється шляхом реалізації цих видів мовленнєвої діяльності в процесі навчання в умовах, що моделюють ситуації реального спілкування. Сучасне комунікативне викладання мови спирається на цілий ряд різних освітніх традицій, не існує єдиного узгодженого набору практик, які характеризують поточне комунікативне навчання мови.

Сучасні підходи в методиці спираються на більш ранні традиції комунікативного навчання мови й продовжують орієнтуватися певною мірою на традиційні підходи. Тому, аудиторна діяльність спрямована на розвиток комунікативної компетентності студентів на основі зв'язків розвитку граматичних навичок та здатності до спілкування. Таким чином, грамика не викладається ізольовано, але часто використовується в ході комунікативних завдань, тим самим створюючи необхідність в конкретних аспектах грамики [5, с. 79–91].

Базові стратегії навчання іноземних мов на основі комунікативного підходу це перш за все активний обмін в системі «викладач-студент». Це також контекстуалізація мовного матеріалу, який реалізується через рольові ігри та різні комунікативні типи діяльності. Дуже позитивним є ситуація, коли викладач на своїх заняттях надає студентам більш самостійності, тобто надає їм можливість «автономного навчання». Вивчаючи іноземну мову за допомогою комунікативного підходу студенти у подальшому мають можливість користуватися нею у конкретних ситуаціях, з конкретною практичною метою. Важливим є також соціальний характер навчання – адже навчання є соціальним явищем, яке залежить від взаємодії з іншими людьми. Викладачем мають також враховуватись особливості мислення студента, оскільки мова має служити засобом розвитку навичок критичного й творчого мислення. Тому слід брати до уваги індивідуальні особливості студентів. Дуже важливою є творча співпраця викладача і студентів – коли викладач розглядається як посередник, який тільки перевіряє різні альтернативи, тобто навчання відбувається через дію.

Таким чином, значна перевага комунікативного методу в тому, що процес навчання іноземних мов будується адекватно реальному процесу мовленнєвого спілкування, тобто процес навчання є моделлю процесу мовленнєвої комунікації.

Література:

1. Китайгородская Г. А. Методические основы интенсивного обучения иностранным языкам / Г. А. Китайгородская. – Издательство Московского университета, 1986.
2. Парыгин Б. Д. Социальная психология. Проблемы методологии, истории и теории / Б. Д. Парыгин. – Санкт-Петербургский гуманитарный университет. – Спб, 1999. – 592 с.
3. Пасов С. І. Комунікативний метод навчання іноземною мовою спілкуванню / С. І. Пасов. – 2-е вид. – М.: Просвещение. – 1991. – 223 с.
4. Савченко О. Уміння вчитися як ключова компетентність загальної середньої освіти / О. Савченко // Компетентісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / За загальною редакц. О. Овчарук. – К., 2004. – С. 34–46.
5. Richards J. Communicative teaching today / J. Richards. – Cambridge, 2006. – 42 p.

УДК 378.147

А. Й. Гордєєва,

Київський національний університет, м. Київ

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ

Стаття присвячена проблемі організації самостійної роботи студентів з вивчення професійно орієнтованої англійської мови. Окреслено поняття самостійної роботи. На основі посібника з самостійної роботи для соціальних робітників представлено три етапи її організації. Визначено цілі викладача та студентів на кожному етапі. Запропоновано методичні рекомендації щодо використання посібника.

Ключові слова: професійно орієнтована англійська мова, спеціалісти з соціальної роботи, посібник з самостійної роботи, етапи самостійної роботи

SELF-STUDY WORK OF STUDENTS FROM DISCIPLINE «ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES»

The article gives a short review of scientific research dealing with the organization of students' independent activity for English for Specific Purposes learning. Special attention is paid to the motivation of social workers' independent activity. The three stages of self-study work have been determined on the base of the self-study manual for specialists in social work. The teacher's and students' goals on each stage have been specified. The methodological recommendations on the application of the manual have been given. The perspectives of future scientific investigations have been indicated.

Key words: English for specific purposes, specialists in social work, stages of self-study work, manual on self-study work

САМОСТОЯТЕЛЬНАЯ РАБОТА СТУДЕНТОВ ПРИ ИЗУЧЕНИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНО ОРИЕНТИРОВАННОГО АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА

Статья посвящена рассмотрению проблемы организации самостоятельной работы студентов по изучению профессионально ориентированного английского языка. На основе пособия для самостоятельной работы социальных работников представлены три этапа ее организации. Определены цели преподавателя и студентов на каждом этапе. Предложены методические рекомендации по использованию пособия.

Ключевые слова: профессионально ориентированный английский язык, специалисты по социальной работе, пособие по самостоятельной работе, этапы самостоятельной работы.

У навчанні іноземної мови професійного спрямування головною метою є формування особистості, яка здатна до виконання успішної, продуктивної та ефективної професійної діяльності з використанням засобів іноземної мови або в умовах іноземної культури. Самостійна робота студентів при вивченні профільної іноземної мови розглядається як важливий фактор засвоєння навчального матеріалу. Тому вона повинна стати основою здобуття знань з професійної іноземної мови, важливою частиною процесу підготовки кваліфікованих фахівців рівня «спеціаліст» і «магістр».

Самостійна робота є широким поняттям, у тлумаченні якого сформувалися різні підходи, що зумовлено відмінностями в розумінні суті цього явища. Досить часто самостійну роботу розглядають як окремий вид навчальних занять поряд з лекцією, семінаром або практичним заняттям. При цьому її суттєвими ознаками вважають проведення заняття за розкладом, роботу без безпосередньої участі викладача, але під його контролем. За іншими твердженнями, самостійна робота передбачає всю активну розумову діяльність студентів у навчальному процесі, є внутрішньою основою зв'язку різних видів і форм занять між собою. У цьому випадку самостійна робота охоплює всі види і форми навчального процесу, тобто пізнавальну діяльність не лише поза аудиторією, але й на лекціях, семінарах, індивідуальних співбесідах, залах, іспитах, під час захисту курсових, дипломних робіт тощо. У рамках нашого дослідження йдеться про організацію самостійної роботи з фахової англійської мови, під якою ми розуміємо форму організації і здійснення самостійної навчально-пізнавальної діяльності майбутніх соціальних робітників як поза аудиторією, так і в аудиторії.

Питанню самостійної роботи тих, хто навчається, присвячено роботи А. П. Авдеєнко, І. П. Задорожньої, І. О. Зимньої, В. О. Козакової, А. В. Конишевої, Т. М. Пашенко, А. І. Родинко, Н. Ф. Коряковцевої, Н. В. Ягельської, Л. В. Ягеніч та ін. Науковці підкреслюють, що особливе значення для організації самостійної навчальної діяльності учнів/студентів мають підручники та навчальні посібники, які повинні формувати правильне розуміння необхідності самостійної роботи, визначати обсяг, структуру і зміст навчального матеріалу, містити методичні рекомендації щодо організації виконання програми самостійної роботи, форми контролю і критерії її оцінювання.

Для навчання майбутніх фахівців з соціальної роботи професійно орієнтованої англійської мови нами створено посібник *Self-study Book for Social Workers* [2]. Метою статті є представити методіку організації самостійної роботи спеціалістів з соціальної роботи третього та четвертого років навчання, використовуючи матеріали посібника і зробивши їх логічним продовженням навчальної діяльності студентів на заняттях з англійської мови під керівництвом викладача. Посібник містить вісім розділів, які відповідають тематиці робочої програми з навчальної дисципліни «Англійська мова для соціальних робітників» [1]. У кожному з них у відповідних підрозділах «Reading Section», «Language Section» і «Writing Section» подано розроблені авторами вправи і завдання, які спрямовані на вдосконалення лексико-граматичних навичок і розвиток умінь писемного мовлення.